Nedalo by sa povedať, že Kublaj Chán verí všetkému, čo mu Marco Polo rozpráva, keď mu opisuje mestá, ktoré ponavštevoval na svojich vyslaneckých misiách, no isté je, že vládca Tatárov neprestáva mladého Benátčana počúvať s väčším záujmom a o čosi pozornejšie ako ktoréhokoľvek iného svojho posla. V živote vladárov pocit pýchy z nekonečnej rozlohy území, ktoré sme dobyli, pocit clivoty a úľavy pri pomyslení, že sa už čoskoro zriekneme túžby poznať ich a pochopiť, vždy vystrieda zvláštny okamih: pocit akejsi prázdnoty, čo nás ovanie večer po daždi spolu s vôňou slonov a santalového popola chladnúceho v pahrebách ohrievadiel, pocit omráčenia, čo rozochvieva rieky aj pohoria načrtnuté na holom chrbte zemepisných máp, čo skrúca do zvitkov depeše oznamujúce, že posledné nepriateľské vojská sa rútia od porážky k porážke, čo drobí vosk pečatí kráľov, ktorých mená sme nikdy nepočuli a ktorí sa dožadujú ochrany našich napredujúcich armád výmenou za ročné poplatky vo forme drahých kovov, jemných kožušín a korytnačích pancierov: je to okamih zúfalstva, v ktorom si odrazu uvedomíme, že táto ríša, ktorá nám pripadala ako množina všetkých možných zázračností, je iba obrazom zániku bez konca a bez tvaru, že skaza sa v nej zakorenila prihlboko na to, aby ju pred ňou naše žezlo ešte ochránilo, že cez triumfálne porážky znepriatelených vladárov sme sa stali dedičmi ich dlhého úpadku. Len v stručných správach Marca Pola sa Kublaj Chánovi darilo rozpoznať, pomedzi hradby a veže odsúdené na zrútenie, jemnulinký náčrtok obrazca takého subtílneho, že by unikol aj pažravosti termitov.

Mestá a pamäť [1]

Keď sa stadiaľ človek dá na cestu a po tri dni sa uberá smerom na východ, ocitne sa v Diomire, v meste so šesťdesiatimi strieborný-mi kupolami, s bronzovými sochami všetkých božstiev, s uliciami vydlaždenými cínovými dlaždicami, divadlom z krištáľu, so zlatým kohútom, čo každého rána z veže ohlasuje deň. Všetky tieto krásy už pocestný pozná, lebo ich videl aj v iných mestách. No zvláštnosťou

tohto mesta je, že ten, kto tam príde v septembrový večer, keď sa dni krátia, nad dverami krčmičiek s ponukou vyprážaných rýb sa v jedinom okamihu rozsvecujú pestrofarebné lampy a z ktorejsi terasy zaznie ženský výkrik: Joj!, pocíti odrazu závisť voči tým, ktorí si v tejto chvíli spomenú, že podobný večer už zažili a boli vtedy šťastní.

Mestá a pamäť [2]

Človek, ktorý sa dlho trmáca pustatinou na konskom chrbte, zatúži v istej chvíli po meste. A konečne príde do Izidory, mesta, kde majú domy točité schodiská v tvare morskej lastúry vykladané morskými lastúrami, kde znamenití majstri vyrábajú ďalekohľady a husle, kde cudzinec, keď sa nemôže rozhodnúť medzi dvoma ženami, vždy natrafí na tretiu, kde sa kohútie zápasy končia krvavými ruvačkami

medzi stávkujúcimi. Na všetko toto pocestný myslel, keď zatúžil po meste svojich snov: s malým rozdielom. V meste svojich snov bol mladý, kým do Izidory prichádza v pokročilom veku. Na námestí je múrik, sedia na ňom starci, pozorujú prechádzajúcu sa mládež a on sedí medzi nimi. Túžby sa už stali spomienkami.

Mestá a túžba[1]

O meste Dorotea možno hovoriť dvomi spôsobmi: možno opísať, ako sa z jej hradieb povedľa siedmich brán s padacími mostami ponad vodnou priekopou dvíhajú štyri hliníkové veže, voda z priekopy napája štyri zelené kanály, čo pretekajú mestom a rozdeľujú ho na deväť štvrtí, každá ráta tristo domov a sedemsto komínov, a možno pritom spomenúť, že na vydaj súce dievčatá z každej štvrte sa vydávajú za mládencov z iných štvrtí a ich rodiny si navzájom vymieňajú tovary, s ktorými každá z nich obchoduje: bergamoty, kaviár, sextanty, ametyst; na základe týchto údajov sa možno dorátať k všetkému, čo sa dá o meste dozvedieť, o jeho minulosti, prítomnosti aj budúcnosti. Môžeme však o Dorotei hovoriť celkom inak, napríklad ako pohonič

Route Rahrah
LUXUS
Tanger
طنجة
Avenue Aicha Mousefer
DEHAR JAIDI
GOURZIANA
كرزيانة
EL MERS 2
DEHAR AHAJJAM
ظهر أحجام
LOTISSEMENT

tiav, ktorý ma tam priviedol: „Prišiel som sem jedného rána voľakedy dávno ako celkom mladý chlapec; množstvo ľudí sa náhlilo uličkami smerom k trhovisku, ženy mali pekné zuby a neuhýbali pohľadom, na malom pódiu traja vojaci hrali na trúbkach, všade naokolo sa krútili kolesá a vo vetre povievali vlajky s pestrofarebnými nápismi. Dovtedy som nepoznal nič iné, len púšť a cesty, ktorými sa uberajú karavány. V to ráno v Dorotei som pocítil, že niet v živote dobrodenia, čo by som nemohol očakávať. V priebehu rokov sa môj pohľad znovu začal upierať na rozľahlé priestory púšte a na cesty, ktorými sa uberajú karavány, no teraz viem, že to je len jedna z mnohých ciest, čo sa predo mnou otvárali toho rána v Dorotei“.

Mestá a pamäť [3]

Zbytočne sa budem pokúšať, šľachetný Kublaj, opísať ti Zairu, mesto s vysokými hradbami. Mohol by som ti povedať, koľko schodíkov majú tamojšie strmé uličky, akého tvaru sú oblúky nad bránami domov, akými zinkovými platničkami sú pokryté strechy, viem však, že to by bolo, akoby som ti nepovedal nič. Nie z tohto mesto totiž pozostáva, lež zo súvzťažností medzi mierami jeho priestoru a udalosťami jeho minulosti: výška kandelábra a hompáľajúce sa nohy obeseného uzurpátora, motúz natiahnutý medzi kandelábrom a zábradlím náprotivného balkóna a girlandy skrašľujúce trasu kráľovninho svadobného sprievodu, výška tohto zábradlia od zeme a skok cudzoložníka, ktorý ho preskakuje na svitaní, sklon odkvapového žľabu a kroky mačky, ktorá vchádza na ten istý balkón, dostrelová vzdialenosť

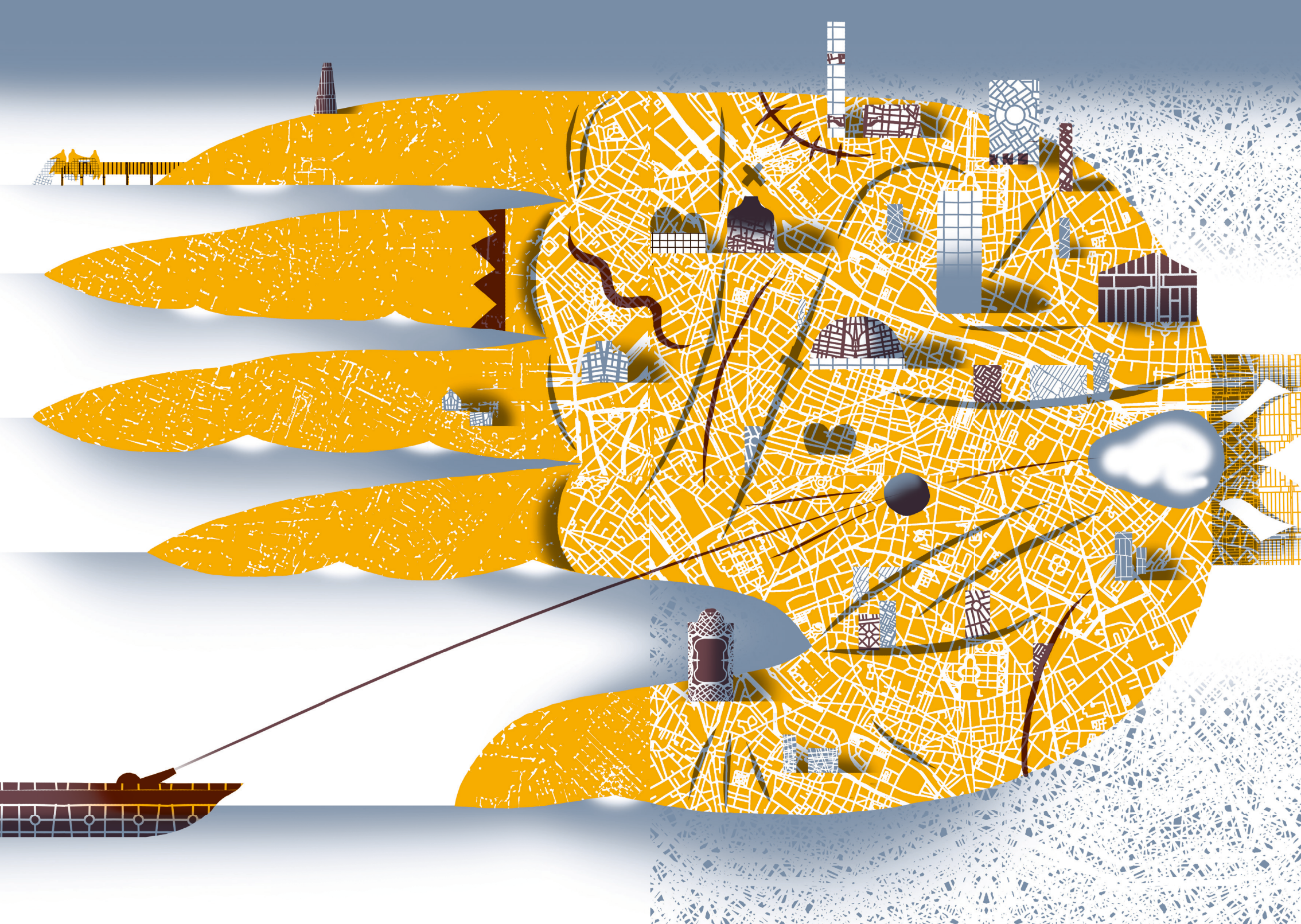

delového člna, čo sa znenazdajky vynoril spoza výbežku, a guľa, čo rozbíja odkvapový žľab, roztrhané rybárske siete a traja starci, ktorí sedia na móle, opravujú siete a po stý raz si rozprávajú historku o delovom člne uzurpátora, ktorý bol vraj nemanželským kráľovniným synom odloženým v plienkach na tomto móle. Túto vlnu dvíhajúcu sa z prúdu spomienok mesto vstrebáva ako špongia a rozširuje sa. Rozprávanie o dnešnej Zaire by malo obsahovať aj celú jej minulosť. No mesto o svojej minulosti nevraví, ono ju má v sebe, má ju, ako čiary na dlani, vpísanú do kľukatých ulíc, do tepaných mreží okien, do zábradlí schodísk, do vysokých hromozvodov, do žrdí zástav a každý jednotlivý úsek je zbrázdený škrabancami, vrúbkovaním, ryhami, zárezmi.

Mestá a túžba[2]

Po dvoch dňoch cesty smerom na juh natrafí človek na Anastáziu, mesto, ktoré obmývajú sústredné kanály a lietajú nad ním papierové šarkany. Teraz by som mal vymenovať tovary, čo tam možno výhodne nakúpiť: achát ónyx chryzopras a ďalšie druhy chalcedónu, pochváliť mäsko zlatého bažanta, čo tam pečú na ohni z dobre odležaného čerešňového dreva a hojne posýpajú majoránkou, porozprávať o ženách, ktoré som tam videl kúpať sa v záhradnej nádrži a ktoré vraj občas pozvú pocestného, aby sa povyzliekal a zabával sa spolu s nimi vo vode. No takto by som ti nepriblížil skutočnú podstatu mesta: lebo kým opis Anastázie prebúdza iba jednu túžbu po druhej, aby ich musel človek jednu po druhej potláčať, v tom, kto sa jedného rána ocitne

uprostred Anastázie, sa túžby prebudia všetky naraz a celkom ho pohltia. Mesto ti potom pripadá ako jediný celok, v ktorom by nijaká túžba nemala vyjsť nazmar a ktorého si ty sám súčasťou, a keďže si mesto užíva všetko to, čo si ty neužívaš, nezostáva ti iné, ako objaviť túto túžbu a uspokojiť sa s ňou. Takúto moc, ktorú raz označujú za zhubnú, raz zasa za láskavú, má Anastázia, mesto klamu: ak pracuješ osem hodín denne ako brusič achátu onyxu chryzoprasu, tvoja únava, čo dáva podobu túžbe, z túžby si berie svoju vlastnú podobu a ty si myslíš, že si užívaš pôžitkov za celú Anastáziu, kým nie si nič iné ako jej otrok.

Mestá a znaky[1]

Človek kráča celé dni medzi stromami a skalami. Oko sa len zriedkavo pristaví na nejakej veci, a ak, tak iba vtedy, keď v nej rozpozná znak inej veci: stopa v piesku naznačuje, že tadiaľ prešiel tiger, kaluž ohlasuje neduživý potôčik, kvet ibišteka koniec zimy. Všetko ostatné je nemé a vzájomne zameniteľné; stromy a skaly sú len tým, čím sú. Cesta ho napokon privedie do mesta Tamara. Vchádza doň ulicami plnými vývesných štítov trčiacich z múrov. Oko nevidí veci, ale vidí zobrazenie vecí predstavujúcich iné veci: kliešte označujú dom zubára, halapartne strážnicu, džbán označuje krčmu, mincier zeleninárku. Sochy a štíty zobrazujú levy delfíny veže hviezdy: znak toho, že niečo – ktovie, čo – má v znaku leva alebo delfína alebo vežu alebo hviezdu. Iné označenia upozorňujú, čo je na danom mieste zakázané – vchádzať do uličky s vozíkmi, močiť za predavačovým stánkom, chytať ryby na udicu z mosta – a čo je dovolené – napájať zebry, hrať hru, pri ktorej sa vrhajú gule, spaľovať mŕtvoly príbuzných. Z dverí chrámov vidieť sochy bohov, pričom každý je spodobnený so svojimi atribútmi: s rohom hojnosti, s presýpacími hodinami, s medúzou,

Eridanus
Tucana
Hydrus
Octans
Volans
Musca
Vela
MESNANA